

УДК 378.937+378.126+370.12
DOI: 10.31499/2706-6258.2.2019.178479

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ІНДИВІДУАЛЬНО СПРЯМОВАНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Цокало (Кожуріна) Ірина, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізичного виховання, Полтавський університет економіки і торгівлі.

ORCID: 0000-0002-7151-184X

E-mail: tsokaloirina@gmail.com

Симоненко Наталія, старший викладач кафедри фізичного виховання, Полтавський університету економіки і торгівлі.

ORCID: 0000-0003-0338-0101

E-mail: simona17057878@gmail.com

Ахтирська Надія, старший викладач кафедри фізичного виховання, Полтавський університету економіки і торгівлі.

ORCID: 0000-0003-2056-4041

E-mail: ahtyrskayanadezhda@ukr.net

У статті подано нове вирішення наукової проблеми підготовки майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах, що дозволило обґрунтувати та побудувати модель забезпечення цього процесу, розробити її експериментально перевірити педагогічні умови в системі професійної підготовки студентів.

Обґрунтовано й апробовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах. Схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітніх закладах: високий, достатній, задовільний, низький.

***Ключові слова:** майбутні вчителі, загальноосвітні заклади, підготовка, індивідуально спрямована фізкультурно-оздоровча робота, фізична працездатність, педагогічні умови, рівні підготовленості, фізкультурна робота в позаурочний час.*

CRITERIA AND INDICATORS OF FUTURE TEACHERS' PREPARATION TO INDIVIDUALLY DIRECTED SPORTS AND RECREATIONAL WORK IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Tsokalo Iryna, PhD in Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Physical Education Department, Poltava University of Economics and Trade.

ORCID: 0000-0002-7151-184X

E-mail: tsokaloirina@gmail.com

Symonenko Nataliia, Senior Lecturer of the Physical Education Department, Poltava University of Economics and Trade.

ORCID: 0000-0003-0338-0101

E-mail: simona17057878@gmail.com

Ahtyrska Nadezhda, Senior Lecturer of the Physical Education Department, Poltava University of Economics and Trade.

ORCID: 0000-0003-2056-4041

E-mail: ahtyrskayanadezhda@ukr.net

The article's requirements for the preservation and strengthening of the health of the population are specified in a number of state documents, which emphasize the strengthening of the health function of physical culture in general educational institutions, the creation of a healthy environment for children and their involvement in physical culture and health work. This requires institutions of higher education to direct the training of future subject teachers to health-improving physical education in extra-time, capability of performing the functions of the head or coordinator of physical culture and health work with students.

The purpose of the research is to scientifically substantiate and test the pedagogical conditions of the preparation of future teachers for individually directed physical education and recreational work in general educational institutions. To characterize the level of preparedness of future teachers for individually directed physical culture and health work in general educational institutions: high, sufficient, satisfactory, low.

The article presents a new solution to the scientific problem of preparing future teachers for individually directed physical education and recreation work in general educational institutions, which allowed to substantiate and construct a model for ensuring this process, to develop and experimentally test pedagogical conditions in the system of professional training of students.

Keywords: future teachers, educational institutions, preparation, improving work, individually directed physical working capacity, pedagogical conditions, levels of preparedness, physical education in the afternoons.

Необхідність вирішення наявних суперечностей, переорієнтація змісту і методики підготовки майбутніх учителів-предметників до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх закладів.

Вимоги держави щодо збереження і зміцнення здоров'я населення визначено в низці державних документів, особлива увага звертається на якість підготовки майбутніх фахівців педагогічної галузі. Майбутній учитель є відповідальним не тільки за якість навчання, освітньої діяльності учнів, але й за їхнє здоров'я.

Аналіз теорії і практики професійної підготовки майбутніх учителів у сучасних закладах вищої освіти засвідчив наявність низки суперечностей між: соціальною зумовленістю необхідності підвищення рухової активності учнів з метою збереження і зміцнення їхнього здоров'я в освітньому процесі та недостатньою підготовленістю майбутніх учителів-предметників до здійснення фізкультурних заходів.

Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх учителів досліджувались багатьма вітчизняними вченими (О. Біда [6], І. Богданова [9], А. Богуш [10; 11], Н. Кічук [17], Р. Хмелюк [24] та ін.); підготовка майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності (Л. Ареф'єв [20], В. Байдак [3], В. Наумчук [19] та ін.), здоров'язбережувальної діяльності (О. Адєєва [1], Н. Башовець [4], Л. Белова [5], В. Бобрицька [7; 8], П. Джуринський [12], Б. Долинський [13; 14], Г. Серіков [22], М. Сентизова [21] та ін.), фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах (Л. Іванова [15; 16], Я. Ніфак [20] та ін.).

Мета статті: визначити критерії і показники підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітніх

закладах: когнітивно-оздоровчий, мотиваційний, фізична працездатність із відповідними показниками. Схарактеризувати рівень підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітніх закладах: високий, достатній, задовільний, низький.

Метою пошуково-розвідувального етапу експерименту було з'ясування ставлення майбутніх учителів до їхньої індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи. Задля цього було використано адаптовану анкету для студентів (за Т. Круцевич, М. Воробйовим, Г. Безверхньою) [18, 23]. В анкетуванні брали участь студенти педагогічного й філологічного факультетів у кількості 350 осіб Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», та Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

На констатувальному етапі експерименту було розроблено критерії і показники фізичної підготовленості студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи. Зазначимо, що дефініція «критерій» по-різному тлумачиться у різних галузях науки (технологічній, педагогічній, валеологічній тощо). Було визначено наступні критерії і показники.

Когнітивно-оздоровчий критерій із показниками:

- обізнаність майбутніх учителів із видами і формами фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах;
- обізнаність із поняттям «індивідуально спрямована фізкультурно-оздоровча робота»;
- вміння складати план індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи на місяць.

Мотиваційний критерій із показниками:

- усвідомлення майбутніми вчителями необхідності індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи як у процесі навчання у закладах вищої освіти (ЗВО), так і в подальшій професійній діяльності в загальноосвітніх закладах;
- наявність інтересу, потреби, бажання здійснювати індивідуально спрямовану фізкультурно-оздоровчу роботу в процесі подальшої професійної діяльності.

Критерій – фізична працездатність майбутнього вчителя із показниками:

- розвиток основних рухів (ходьба, біг, стрибки);
- фізичні якості особистості (сила, витривалість, швидкість, гнучкість).

Таблиця 1

Критерії і показники підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах

Критерії	Показники	Кількість балів
Когнітивно-оздоровчий	– Обізнаність майбутніх учителів із видами і формами фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах;	10
	– обізнаність із поняттям «індивідуально спрямована фізкультурно-оздоровча робота»;	10
	– вміння складати план індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи на місяць.	10

Мотиваційний критерій із показниками:	– Усвідомлення майбутніми вчителями необхідності індивідуально спрямованої фізкультурно – оздоровчої роботи як у процесі навчання у ЗВО, так і в подальшій професійній діяльності в загальноосвітніх закладів;	10
	– наявність інтересу, потреби, бажання здійснювати індивідуально спрямовану фізкультурно-оздоровчу роботу в процесі професійної діяльності.	10
Фізична працездатність майбутнього вчителя із показниками:	– Розвиток основних рухів (ходьба, біг, стрибки);	25
	– фізичні якості особистості (сила витривалість, швидкість, гнучкість).	25

На підставі визначених критеріїв і показників було визначено рівні підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітніх закладах: високий, достатній, задовільний, низький.

Високий рівень. Майбутні вчителі цього рівня обізнані з видами і формами фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах; розуміють і пояснюють сутність індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи (ІСФОР); вміють планувати свою самостійну фізкультурно-оздоровчу роботу (ФОР), усвідомлюють її необхідність і в подальшій професійній діяльності, їм властива позитивна мотиваційна налаштованість на виконання всіх видів ФОР; вони ініціативні і виконують її з інтересом і бажанням, зацікавленні в її щоденній роботі з метою оздоровлення свого організму; вони відвідують спортивні секції, задіяні в туристичній діяльності. У них наявні максимальні показники фізичних якостей: сила, швидкість, гнучкість, витривалість здоров'я, беруть участь в оздоровчій ходьбі і бігу, висока працездатність.

Загальна кількість балів 80–100 балів.

Достатній рівень. Студенти цього рівня підготовленості обізнані з достатньою кількістю видів і форм ФОР, які можна проводити в загальноосвітніх закладах, здебільшого правильно розуміють і пояснюють сутність поняття «індивідуально спрямована фізкультурно-оздоровча робота», хоча не впевненні, що вчитель-предметник повинен здійснювати таку роботу з учнями; вміють спланувати свою індивідуальну ФОР відповідно до своїх можливостей. Вони усвідомлюють позитивний вплив індивідуальних занять на своє здоров'я, позитивно ставляться до різних заходів оздоровчого характеру, проте не завжди відвідують обов'язкові заняття з фізичної культури за розкладом. Майбутнім учителям цього рівня притаманні такі фізичні якості: сила, швидкість, гнучкість, соматичне здоров'я, фізична працездатність; із задоволенням беруть участь в оздоровчій ходьбі і бігу, походах вихідного дня.

Загальна кількість балів 60–79.

Задовільний рівень. Майбутні вчителі цього рівня підготовленості назвали тільки окремі види і форми (3–4) ФОР, які можна проводити вчителю-предметнику з учнями, здебільшого свої улюблені; індивідуально спрямовану фізкультурно-оздоровчу роботу розуміють як самостійну роботу за своїм бажанням; у планах визначають лише окремі свої улюблені види роботи. Студенти цього рівня відвідують всі заняття з фізичної культури, мотивуючи це необхідністю одержання заліку, уникнути заборгованості. Вони вибірково ставляться до фізкультурно-оздоровчої роботи, їх цікавлять лише окремі її види, які приносять їм задоволення. Не впевнені, чи є у них бажання займатись фізкультурно-оздоровчою роботою за індивідуальною програмою.

У них недостатньо розвинені фізичні якості, сила, швидкість, гнучкість, витривалість.

Загальна кількість балів становить: 30–59.

Низький рівень. Майбутні вчителі цього рівня неохоче виконували завдання щодо обізнаності з різними видами і формами ІСФОР та її визначеннями, мотивуючи, що вони не збираються займатися щоденно якимось видом ФОР і тим більше з учнями; пропускають заняття з фізичної культури; не цікавляться ніяким видом спорту; хоча подекуди вболівають за наших футболістів; дивляться подекуди міжнародні спортивні змагання, вони відчувають швидку втому від фізичних навантажень завдяки низькій працездатності.

До кожного показника за кожним критерієм було дібрано і розроблено діагностувальні методики і завдання.

На першому етапі – пропедевтично-когнітивному, було реалізовано першу педагогічну умову, спрямовану на виховання в майбутніх учителів позитивної мотивації до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах.

На другому етапі – проектувально-креативному – впроваджено педагогічну умову «забезпечення програмно-методичного супроводу підготовки майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах».

У ході третього – діяльнісно-оздоровчого етапу реалізовано педагогічну умову «занурення майбутніх учителів в активну індивідуально спрямовану фізкультурно-оздоровчу роботу».

На четвертому – рефлексивно-оцінному етапі аналізувалися результати, одержані за весь період експериментальної роботи.

На прикінцевому етапі було проведено повторні контрольні зрізи щодо з'ясування ефективності визначених педагогічних умов та розробленої експериментальної методики індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи.

Для з'ясування сформованості рівнів підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах було задіяно діагностувальні методики і завдання аналогічні констатувальному етапу.

Проаналізуємо одержані результати.

Порівняльні кількісні результати рівнів підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах за когнітивно-оздоровчим критерієм подано в таблиці 2.

Таблиця 2

**Результати рівнів підготовленості майбутніх учителів до ІСФОР
у загальноосвітніх закладах за когнітивно-оздоровчим критерієм
на прикінцевому етапі**

Показники	Рівні															
	високий				достатній				задовільний				низький			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%
Обізнаність з видами ІСФОР у загальноосвітніх закладах	11	19	2	3	25	42	7	12	18	31	27	46	5	8	23	39

Обізнаність з поняттям ІСФОР	12	20	4	7	13	22	9	15	24	41	31	53	10	17	15	25
Вміння планувати ІСФОР	18	31	0	0	13	22	5	8	19	32	23	39	9	15	31	53
Середня кількість студентів	14	23	2	3	17	29	7	12	20	34	27	46	8	14	23	39

Таблиця 3

Результати рівнів підготовленості майбутніх учителів до ІСФОР у загальноосвітніх закладах за показниками мотиваційного критерію на прикінцевому етапі

Показники	Рівні															
	високий				достатній				задовільний				низький			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%
Усвідомлення необхідності ІСФОР у загальноосвітніх закладах	8	14	0	0	22	37	6	10	24	41	27	46	5	8	26	44
Наявність інтересу, потреби, бажань здійснювати ІСФОР у професійній діяльності	12	20	0	0	24	41	4	7	18	31	23	39	5	8	32	54
Середня кількість студентів	10	17	0	0	23	39	5	9	21	36	25	42	5	8	29	49

Таблиця 4

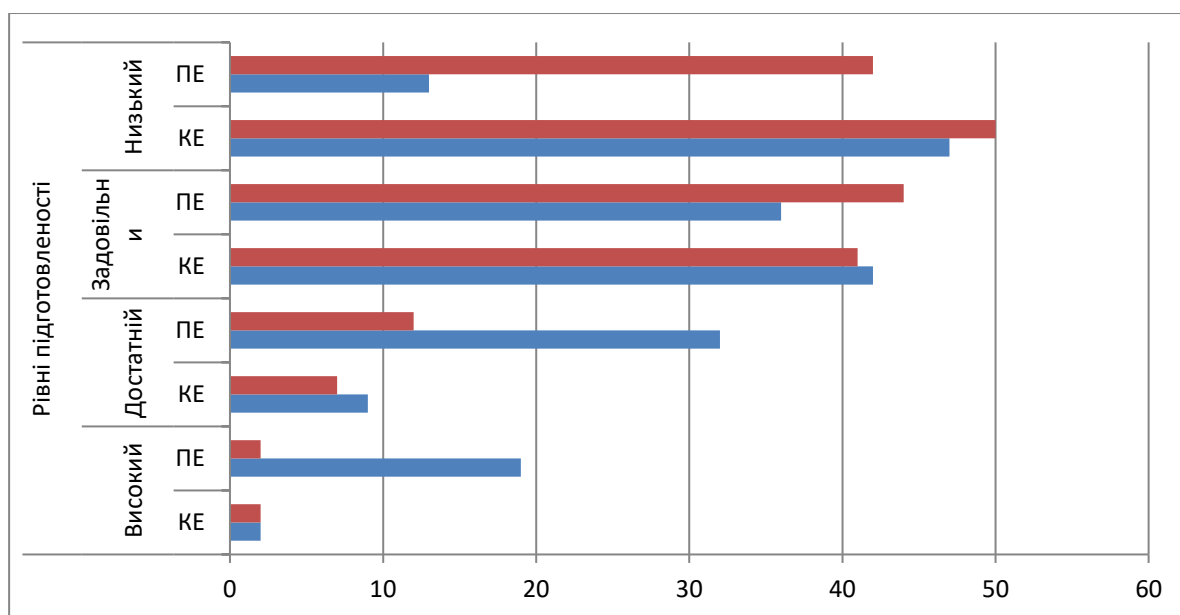
Результати рівнів підготовленості майбутніх учителів до ІСФОР у загальноосвітніх закладах за показниками критерію фізичної працездатності на прикінцевому етапі

Показники	Рівні															
	високий				достатній				задовільний				низький			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%
Розвиток основних рухів	11	19	1	2	22	37	11	19	19	32	30	51	7	12	17	28
Фізичні якості	7	12	3	5	14	24	7	12	25	42	22	37	13	22	27	46
Середня кількість студентів	9	15	2	4	18	31	9	15	22	37	26	44	10	17	22	37

Таблиця 5

Рівні підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах на констатувальному (КЕ) та прикінцевому (ПЕ) етапах (у %)

Група	Рівні підготовленості							
	Високий		Достатній		Задовільний		Низький	
	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ
ЕГ	2	19	9	32	42	36	47	13
КГ	2	2	7	12	41	44	50	42

Як засвідчує таблиця, на прикінцевому етапі майбутні вчителі експериментальної групи засвідчили високі результати за показниками сформованості рівнів їхньої підготовленості до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах. Так в ЕГ, на високому рівні виявлено 19 % (було 2 %) майбутніх учителів, на достатньому рівні стало 32 % (було 9 %). Задовільний рівень було зафіксовано у 36 % студентів (було 42 %), на низькому рівні залишилося 13 % (було 47 %) майбутніх учителів. Відбулися незначні позитивні зміни й у КГ, на високому рівні залишилося 2 %, на достатньому стало 12 % (було 7 %) майбутніх учителів, на задовільному рівні стало 44 % (було 41 %), на низькому рівні – 42 % студентів (було 50 %).

Ефективність реалізованих педагогічних умов, моделі й експериментальної методики перевірено методами математичної статистики (t -критерій Стьюдента) (див. рис. 1).

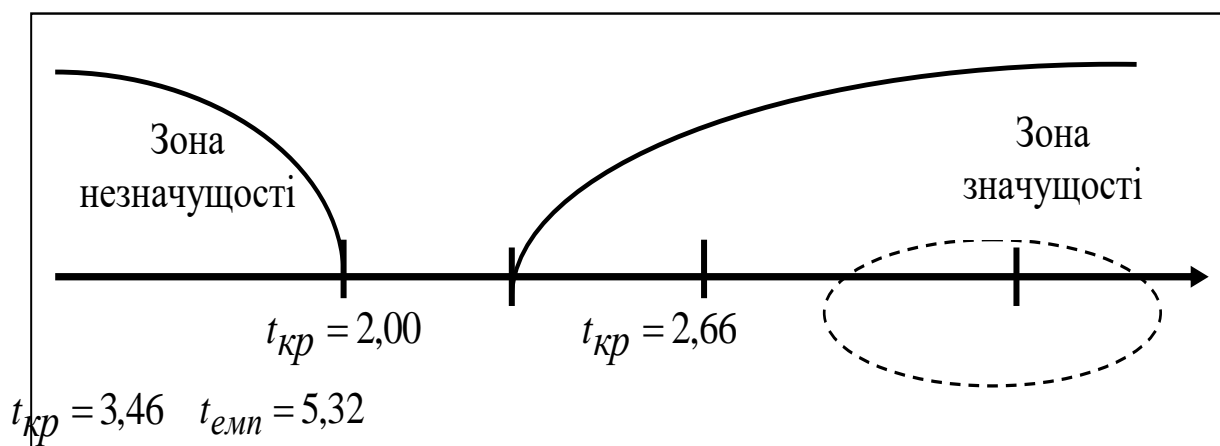

Рис. 1. Вісь значущості результатів експерименту

Отже, як бачимо з малюнок, емпірична величина критерію Стьюдента перебуває в зоні значущості, що надає можливості прийняти гіпотезу H_1 , що підтверджує ефективність реалізації педагогічних умов, моделі та експериментальної методики підготовки майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах.

Отже, було визначено критерії і показники підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітніх закладах: когнітивно-оздоровчий, мотиваційний, фізична працездатність із відповідними показниками.

Схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітніх закладах: високий, достатній, задовільний, низький.

З'ясувалося, що більшість студентів не готові до такого виду діяльності, не усвідомлюють необхідності ФОР як учителя-предметника в загальноосвітніх закладах.

Результати прикінцевих зрізів засвідчили значні позитивні зміни в рівнях підготовленості майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітніх закладах.

Стаття не вичерпує усіх аспектів проблеми підготовки майбутніх учителів до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх закладах. Перспективу подальших досліджень убачаємо в організації підготовки майбутніх учителів технічних спеціальностей до індивідуально спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями в позашкільних закладах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адеєва О. В. Підготовка майбутніх учителів до валеологічного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2009. 20 с.
2. Ареф'єв В. Г., Єдинак Г. А. Фізична культура в школі: навч. посіб. Камінець-Подільський: Вид. П. П. Буйницький О. А., 2007. 248 с.
3. Байдак В. И. Формирование готовности студентов факультетов физической культуры к невербальному общению с учащимися на уроке: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. СПб, 1991. 24 с.

4. Башавець Н. А., Букаєв В. В. Методика оцінювання рівня культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації майбутніх економістів: навч.-метод. посіб. для студентів та викладачів вищих навчальних закладів, 2009. 160 с.
5. Белова Л. В. Подготовка будущих специалистов по физической культуре к осуществлению здоровьесберегающей педагогической деятельности: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Ставрополь, 2003. 21 с.
6. Біда О. А. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до здійснення природознавчої освіти у початковій школі: автореф. дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04. Київ, 2003. 41 с.
7. Бобрицька В. І., Гладкий С. О., Гриньова М. В. та ін. Валеологія: навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти: в 2-х ч. / за ред. В. І. Бобрицької. Полтава: ТОВ «Поліграфічний центр "Скайтек"», 2000. 306 с.
8. Бобрицька В. І. Сучасний стан розроблення у психолого-педагогічних дослідженнях проблеми формування здорового способу життя майбутнього вчителя. *Рідна школа*. 2005. № 6. С. 15–18.
9. Богданова І. М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій: автореф. дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04. Київ, 2003. 41 с.
10. Богуш А. М. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти у вищому навчальному закладі. *Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України*: матеріали метод. семінару (НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України). Київ: Педагогічна думка, 2009. С. 271–281.
11. Богуш А. М. Наступність дошкільної і початкової ланок освіти. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2006. № 2. С. 58–61.
12. Джурицкий П. Б. Уровни сформированности подготовленности будущих учителей физической культуры к здоровьесберегающей профессиональной деятельности по оздоровительно-поведенческому критерию. *Вестник Челябинского государственного университета*. 2012. № 11. С. 48–58.
13. Долинский Б. Т. Проблема готовности к педагогической деятельности: обзор исследований ученых южного региона. *Наука і освіта*. Одеса, 2000. № 6. С. 7–10.
14. Долинський Б. Т. Здоров'язбережувальна діяльність учителя початкової школи: навч. посіб. Одеса: Видавець М. П. Черкасов, 2011. 249 с.
15. Іванова Л. І., Сущенко Л. П. Підготовка майбутніх учителів з позицій здоров'язберігаючої освіти. Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи / за заг. ред. М. Лук'янченка, Ю. Шкретія, Е. Боляха, А. Матвеева. Дрогобич: КОЛО, 2005. С. 489–493.
16. Іванова Л. І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями ЗНЗ: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2017. 21 с.
17. Кичук Н. В. Формирование творческой личности учителя в процессе вузовской профессиональной подготовки: автореф. дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01. Київ, 1993. 31 с.
18. Круцевич Т. Ю., Безверхня Г. В. Рекреация у фізичній культурі різних груп населення. Київ: Олімп, 2010. 248 с.
19. Наумчук В. І. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури в процесі самостійної роботи зі спортивних ігор: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2002. 168 с.
20. Ніфака Я. М. Підготовка студентів факультету фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи (на прикладі плавання): автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02. Луцьк, 2000. 21 с.
21. Сентизова М. И. Педагогическое обеспечение подготовки будущих учителей к здоровьесберегающей деятельности: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Якутск, 2008. 20 с.
22. Сериков Г. Н., Сериков С. Г. Здоровьесбережение в гуманном образовании: монографія. Екатеринбург-Челябинск, 1999. 242 с.
23. Теорія і методика фізичного виховання. Методика фізичного виховання різних груп населення / за ред. Т. Ю. Круцевич. Київ: В-во НУФВСУ «Олімпійська література», 2008. 368 с.
24. Хмелок Р. И. Подготовка учителя в вузе. *Педагогика*. 2002. № 9/10. С. 119–120.

REFERENCES

1. Adeieva, O. V. (2009). Pidhotovka maibutnix uchyteliv do valeolohichnoho vykhovannia uchniv zahalnoosvitnix navchalnykh zakladiv. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].
2. Arefiev, V. H., Yedynak, H. A. (2007). Fizychna kultura v shkoli. Kamianets-Podilskyi: Vyd. P. P. Buinytskyi O. A. [in Ukrainian].

3. Baydak, V. I. (1991). Formirovanie gotovnosti studentov fakul'tetov fizicheskoy kul'tury k neverbal'nomu obscheniyu s uchashchimisya na uroke. *Extended abstract of candidate's thesis*. Sankt-Peterburh [in Russian].
4. Bashavets, N. A., Bukaiev, V. V. (2009). Metodyka otsiniuvannia rivnia kultury zdoroviazberezhennia yak svitohliadnoi oriiantatsii maibutnikh ekonomistiv [in Ukrainian].
5. Belova, L. V. (2003). Podgotovka buduschih specialistov po fizicheskoy kul'ture k osuschestvleniyu zdorov'esberegayushey pedagogicheskoy deyatel'nosti. *Extended abstract of candidate's thesis*. Stavropol' [in Russian].
6. Bida, O. A. (2003). Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv do zdiisnennia pryrodoznavchoi osvity u pochatkovii shkoli. *Extended abstract of doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
7. Bobrytska, V. I., Hladkyi, S. O., Hrynova, M. V. ta in. (2000). Valeolohiia: navch. posibnyk dlia studentiv vyshchyykh zakladiv osvity. (Ch. 1–2). V. I. Bobrytskoi [Ed.]. Poltava: TOV "Polihrafichnyi tsentr "Skaitek"" [in Ukrainian].
8. Bobrytska, V. I. (2005). Suchasnyi stan rozroblennia u psykhologo-pedahohichnykh doslidzhenniakh problemy formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia maibutnoho vchytelia. *Ridna shkola*, 6, 15–18 [in Ukrainian].
9. Bohdanova, I. M. (2003). Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnikh uchyteliv na osnovi zastosuvannia innovatsiinykh tekhnolohii *Extended abstract of doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
10. Bohush, A. M. (2009). Kompetentnisnyi pidkhid u pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity u vyshchomu navchalnomu zakladi. *Realizatsiia yevropeiskoho dosvidu kompetentnisnogo pidkhodu u vyshchii shkoli Ukrainy: materialy metod. seminaru*. Kyiv: Pedahohichna dumka, 271–281 [in Ukrainian].
11. Bohush, A. M. (2006). Nastupnist doshkilnoi i pochatkovoii lanok osvity. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnogo universytetu im. V. Hnatiuka. Seriia: Pedahohika*, 2, 58–61 [in Ukrainian].
12. Dzhurinskiy, P. B. (2012). Urovni sformirovannosti podgotovlennosti buduschih uchiteley fizicheskoy kul'tury k zdorov'esberegayushhej professional'noy deyatel'nosti po ozdorovitel'no-povedencheskomu kriteriyu. *Vestnik Chelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta*, 11, 48–58 [in Russian].
13. Dolinskiy, B. T. (2000). Problema gotovnosti k pedagogicheskoy deyatel'nosti: obzor issledovaniy uchenykh yuzhnogo regiona. *Nauka i osvita*. Odesa, 6, 7–10 [in Russian].
14. Dolynskiy, B. T. (2011). Zdorov'iazberezhuvalna diialnist uchytelia pochatkovoii shkoly. Odesa: Vydavets M. P. Cherkasov [in Ukrainian].
15. Ivanova, L. I., Sushchenko, L. P. (2005). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv z pozytsii zdorov'iazberihaiuchoi osvity Realizatsiia zdorovoho sposobu zhyttia – suchasni pidkhody. M. Luk'ianchenka, Yu. Shkrebtii, E. Boliakha, A. Matvieieva (Eds.). Drohobych: KOLO, 489–493 [in Ukrainian].
16. Ivanova L. I. (2017). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do fizkulturno-ozdorovchoi roboty z uchniamy ZNZ. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
17. Kichuk, N. V. (1993). Formirovanie tvorcheskoy lichnosti uchitelya v processe vuzovskoy professional'noy podgotovki. *Extended abstract of doctor's thesis*. Kyiv [in Russian].
18. Krutsevych, T. Yu., Bezverkhnia, H. V. (2010). Rekreatsiia u fizychnii kulturi riznykh hrup naseleennia. Kyiv: Olimp [in Ukrainian].
19. Naumchuk, V. I. (2002). Profesiina pidhotovka maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury v protsesi samostiinoi roboty zi sportyvnykh ihor. *Candidate's thesis*. Ternopil [in Ukrainian].
20. Nifaka, Ya. M. Pidhotovka studentiv fakultetu fizychnoi kultury do fizkulturno-ozdorovchoi roboty (na prykladi plavannia). *Extended abstract of candidate's thesis*. Lutsk, 2000 [in Ukrainian].
21. Sentizova, M. I. (2008). Pedagogicheskoe obespechenie podgotovki buduschih uchiteley k zdorov'esberegayushey deyatel'nosti. *Extended abstract of candidate's thesis*. Yakutsk [in Russian].
22. Serikov, H. N., Serikov, S. H. (1999). Zdorovesberezhenie v humannom obrazovanii. Yekaterynburh-Chelyabinsk [in Russian].
23. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia. Metodyka fizychnoho vykhovannia riznykh hrup naseleennia. (2008). T. Yu. Krutsevych (Ed.). Kyiv: V-vo NUFVSVU "Olimpiiska literatura" [in Ukrainian].
24. Hmelyuk, R. I. (2002). Podgotovka uchitelya v vuze. *Pedagogika*, 9/10, 119–120 [in Russian].